

VMI VEIKLOS KRYPTYS artimiausiu laikotarpiu

♦ **Naujasis** Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininkas **Martynas ENDRIJAITIS** pradėjo eiti šias pareigas dar visai neseniai, tačiau jau brėžia aiškią institucijos veiklos kryptį. Jo prioritetų sąrašas – šešėlinės ekonomikos mažinimas, elektroninių paslaugų plėtra, dirbtinio intelekto diegimas, stipresnis kibernetinis saugumas ir mažesnė administracinė našta gyventojams bei verslui.

Apie tai, kokių pokyčių mokesčių mokėtojai gali tikėtis artimiausiais metais, kaip VMI ketina kovoti su mokestiniais pažeidimais, neapsunkindama sąžiningų gyventojų ir įmonių, ir kokią vaidmenį ateityje, administruojant mokesčius, atliks dirbtinis intelektas, kalbamės su naujuoju VMI viršininku.

Valstybinės mokesčių
inspekcijos viršininkas
Martynas ENDRIJAITIS

■ **Kokius konkrečius pokyčius VMI veikloje planuojate per pirmuosius vadovavimo metus?**

Per pirmuosius metus matau 4 pagrindines veiklos kryptis. Pirmoji – **sumažinti šešėlinės ekonomikos ir PVM atotrūkio mastą Lietuvoje**. Labai svarbu tikslinti kontrolę aukštos rizikos sektoriuose, kasmet identifikuoti ir atnaujinti

3–5 didžiausios rizikos sektorius. Kiti šios krypties prioritetai:

- padidinti tikslinių patikrinimų efektyvumą;
- įgyvendinti bendras skaidrinimo programas su verslo asociacijomis;
- dirbtiniu intelektu pagrįsta atranka;

- atrinktų sektorių teminiai kontrolės patikrinimai;
- apskaitą tvarkančių įmonių veiklos kokybės užtikrinimas;
- švietimas;
- pasitikėjimo valstybe didinimas, institucijų veiklos koordinavimas, jaunimo mokestinio sąmoningumo tobulinimas;
- bendra duomenų platforma, skirta VMI, „Sodrai“ ir FNTT, Registrų centrui, muitinei ir kitoms institucijoms;
- bendri minėtų institucijų rizikos vertinimo standartai;
- kasmetė vieša pažangos ataskaita.

Antroji kryptis – **skatinti elektroninių paslaugų plėtrą**. Geru to pavyzdžiu galime laikyti nekilnojamojo turto mokesčio apskaičiavimo administratoriaus iniciatyva procesą – VMI parengs preliminarį šio mokesčio deklaracijas tiek juridiniams, tiek fiziniams asmenims. Taip pat planuojamas naujas gyventojų pajamų deklaravimo modelis ir nauja turto deklaravimo koncepcija.

Trečia kryptis – **kibernetinis saugumas**. Šiuo atveju matau konkrečių priemonių planą:

- kritinių sistemų ir duomenų apsauga;
- rizikos vertinimu pagrįsta saugumo strategija;
- stipri prieigos kontrolė ir autentifikavimas (nulinio pasitikėjimo standartas);
- nuolatinis grėsmių stebėjimas ir reagavimas;
- darbuotojų kibernetinio saugumo kompetencijos;
- incidentų valdymo ir atsparumo planai.

Ketvirta kryptis – **sustiprinti etikos standartų laikymąsi** ir sukurti korupcijai atsparią, pasitikėjimą didinančią darbo aplinką. Ši kryptis susijusi su VMI, kaip institucijos, tobulinimu.

■ Kokių VMI vykdomų procesų labiausiai norėtumėte atsisakyti arba juos supaprastinti?

Labiausiai norėtusi supaprastinti klientų aptarnavimo procesus, kad visos VMI paslaugos būtų teikiamos vienoje sistemoje, o klientams nebereikėtų naudotis skirtingomis platformomis ar atlikti perteklinių veiksmų. Šio tikslo VMI siekia įgyvendindama skaitmeninės transformacijos

projektą, kurį aktyviai vykdo gausi projekto komanda. Paslaugos į naują Mokesčių administravimo platformą (MAP) bus perkeliama etapais. Pirmajame etape numatoma perkelti 10 VMI paslaugų. Tai sumažins administracinę naštą, supaprastins procesus ir užtikrins patogesnę klientų aptarnavimą. Daugiau informacijos apie pokyčius rasite <https://www.vmi.lt/evmi/vmi-skaitmenine-transformacija>.

■ Ar planuojate mažinti administracinę naštą smulkiajam verslui? Kokiais konkrečiais veiksmais?

Planuojamos įvairios priemonės, mažinančios administracinę naštą verslui. Kai kurios iš jų jau patvirtintos ir netrukus bus įgyvendinamos. Pavyzdžiui, VMI juridiniams asmenims suformuos preliminarį nekilnojamojo turto mokesčio (toliau – NTM) deklaracijas už 2026 m. ir vėlesnius mokestinius laikotarpius. VMI automatiškai sukels visus turimus duomenis apie nekilnojamąjį turtą, priklausančias lengvatas ir taikomus tarifus. Suformuotoje preliminarioje deklaracijoje bus pateikiama papildoma informacija ir perspėjimai, kurie palengvins mokesčių mokėtojams deklaravimo procesą ir padės sumažinti klaidų tikimybę. Klientas turės peržiūrėti preliminarį deklaracijos duomenis, vedlio principu papildyti ją savo turimais duomenimis, pridėti juos pagrindžiančius dokumentus.

Smulkusis verslas taip pat pajus pirmiau aptartos naujosios Mokesčių administravimo platformos teikiamą naudą, nes jau pirmajame etape planuojama į šią sistemą perkelti jiems aktualias paslaugas: verslo liudijimų išdavimą ir tvarkymą, veiklos rūšies keitimą vykdant individualiąją veiklą.

Šiuo metu rengiamas *Finansų ministro valdymo sričių perteklinių reikalavimų verslui šalinimo 2026–2028 metų priemonių planas*, kuriame taip pat numatytos tam tikros administracinę naštą mažinančios priemonės, susijusios su VMI teise formuoti mokestines prievoles, kai kurių pranešimų pildymo atsisakymu, PVM sertifikatų išdavimu.

■ Kaip VMI planuoja ateityje kovoti su šešėline ekonomika, neapsunkindama sąžiningų mokesčių mokėtojų?

VMI kontrolę vis labiau grindžia duomenų analize ir rizikos vertinimu, todėl pagrindinis

tikslas yra kuo tiksliau identifikuoti didžiausią mokestinę riziką keliančius atvejus ir kontrolės veiksmus nukreipti būtent ten.

Tam VMI naudoja išmaniąją kontrolės procesų valdymo sistemą (i.KON), kuri leidžia analizuoti informaciją iš įvairių duomenų šaltinių, taikyti rizikos taisykles, automatizuoti rizikingų atvejų atranką ir operatyviau reaguoti į nustatytus neatitikimus.

2025 metais VMI atliko 20 163 (5673 i.KON analizės pagrindu) stebėsenos veiksmus ir 5 900 kontrolės veiksmų. **2025 m. stebėsenos rezultatai sudarė 133 mln. eurų** (54 mln. i.KON analizės pagrindu).

Siekiama informuoti mokėtojus apie neatitikimus kaip įmanoma anksčiau. 2024 m. pabaigoje startavo PVM deklaracijų tikrinimo jų pateikimo metu procesas. 2025 metais apie galimas klaidas / neatitikimus mokėtojai buvo informuoti daugiau kaip 4 300 kartų. Daugiau kaip 80 proc. mokėtojų, gavę informaciją, savarankiškai pašalina minėtus neatitikimus. **Rezultatas – 22 mln. eurų.**

2026 m. tendencija nesikeičia. Atlikta 10,3 tūkst. stebėsenos veiksmų (3,9 tūkst. i.KON analizės pagrindu), kurių rezultatai sudarė 67,7 mln. eurų (28,2 mln. i.KON analizės pagrindu). Deklaracijų tikrinimo metu apie klaidas mokėtojai informuoti 3,5 tūkst. kartų. **Rezultatas – 12,6 mln. eurų.**

Atliekant kontrolę taip pat plačiai naudojami i.MAS duomenys: sąskaitų faktūrų, važtaraščių, kasos aparatų ir kitų informacinių sistemų informacija, kuri automatiškai sutikrinama tarpusavyje.

Artimiausiu metu planuojama ir toliau plėsti šių sistemų galimybes, diegti naujus rizikos modelius, integruoti papildomus duomenų šaltinius, automatizuoti kontrolės procesus ir efektyviau panaudoti elektroninių kasos aparatų (i.EKA) bei kitų skaitmeninių sprendimų duomenis. Tai leis greičiau nustatyti galimus pažeidimus, sumažins administracinę naštą sąžiningiems mokesčių mokėtojams ir užtikrins, kad kontrolės veiksmai būtų taikomi ten, kur jų labiausiai reikia.

- **Ar, jūsų nuomone, VMI pakankamai padeda mokesčių mokėtojams suprasti apmokestinimo taisykles ir ištaisyti klaidas, ar dažniau taiko sankcijas ir baudas?**

VMI siekia kiek įmanoma labiau padėti verslui ir gyventojams suprasti mokesčių teisės aktų nuostatų taikymą įvairiose situacijose, todėl nuolat pildo, atnaušina ir skelbia mokesčius reglamentuojančių teisės aktų apibendrintus komentarus, juose pateikdamas praktinių situacijų ir apmokestinimo pavyzdžių.

Taip pat, **remdamiesi gaunamais pranešimais telefonu ir paklausimais raštu, pateikiame informaciją VMI interneto svetainės skiltyje „Dažniausiai užduodami klausimai“**, papildome „Mokesčių žinyną“, pasikeitus tam tikroms nuostatom, apie tai informuojame „Mokesčių naujienų“ dalyje. Internete skelbiama informacija, atsižvelgiant į mokestinių teisės aktų pakeitimus, nuolat peržiūrima ir atnaujinama. Papildomai rengiame mokomuosius vaizdo įrašus VMI *Youtube* kanale, apie mokesčius paprastai kalbamės VMI tinklalaidėje „Kad mokesčiai būtų paprasta“.

VMI yra atvira savo klientams: nuolat bendrauja su partneriais, asociacijomis, institucijomis. Atsižvelgdami į aktualijas, atskiroms grupėms rengiame seminarus, susitinkame ir kalbamės jiems rūpimus klausimus, su asociacijų atstovais dalijamės parengta informacija (skaidrės, DUK, vaizdo įrašai).

Jei gyventojui, susipažinus su pateikta medžiaga, kyla papildomų klausimų, išsami konsultacija ir atsakymas į mokesčio mokėtojo pateiktus klausimus vienokia ar kitokia forma visais atvejais yra pateikiamas.

Anksčiau aptarti stebėsenos rezultatai rodo, kad VMI pirmiausiai yra linkusi klientus informuoti apie pastebėtus neatitikimus ir leisti juos savarankiškai ištaisyti. Žinoma, kontrolės veiksmų ir sankcijų už pažeidimus nepavyks išvengti nesąžiningiems mokesčių mokėtojams.

- **Kokių patarimų galite duoti mokesčių mokėtojams, kad mokestinis patikrinimas vyktų sklandžiau ir pareikalautų kuo mažiau laiko bei kitų sąnaudų tiek iš mokesčių mokėtojo, tiek iš mokesčio administratoriaus?**

Pagrindinis patarimas mokesčių mokėtojams – laiku ir tinkamai vykdyti mokestines pareigas ir užtikrinti atitiktį: teikti įvairias deklaracijas, ataskaitas, kitą informaciją, laikytis mokesčių įstatymų ir tvarkų. Kilus klausimų ar susidūrus su netipinėmis situacijomis – pasikonsultuoti su mokesčių administratoriaus specialistais. Vykstant stebėsenos veiksmams, bendradarbiavimas

taip pat labai svarbus, nes tai yra proga pastebėti neatitikimus ištaisyti savarankiškai.

Noriu priminti, kad **įmonės turi galimybę į save pažvelgti VMI akimis – peržiūrėti VMI kliento profilį**. Atverdami įmonės informaciją apie tai, kaip mes jas matome ir vertiname, siekiame stiprinti dialogą su verslu, skatiname savarankiškai atlikti visas mokestines pareigas. Šis įrankis leidžia klientams pamatyti rizikas, kurias išvelgia mokesčių administratorius ir kurios gali tapti stebėsenos ar kontrolės veiksmų inicijavimo priežastimi ateityje, ir priimti atitinkamus sprendimus – keisti elgseną.

■ **Kaip, Jūsų manymu, dirbtinis intelektas pakeis VMI darbą per artimiausius penkerius metus?**

Dirbtinis intelektas galėtų perimti atsakymų į nesudėtingus paklausimus parengimą, taip pat tam tikrais atvejais galėtų prisidėti prie klientų

informavimo telefonu. Matome dirbtinio intelekto technologija pagrįstų įrankių potencialą, atliekant rizikingų klientų atranką. Plečiantis technologinėms galimybėms, dirbtinis intelektas galėtų teikti dalį elektroninių paslaugų, nagrinėti nesudėtingus prašymus.

Panašios tendencijos išvelgiamos naujaisiuose Europos bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) ir Europos Komisijos tyrimuose: teigiama, kad dirbtinis intelektas mokesčių administravimo srityje galėtų veikti mokesčių išieškojimo, rizikingų klientų atrankos procesuose, konsultuojant mokesčių klausimais.

Nuosekliai sieksiu dirbtinio intelekto panaudojimo plėtros VMI, kad Lietuvos mokesčių administratorius būtų tarp pažangiausių Europoje.

Dėkojame už pokalbį ir linkime sėkmės!

Kalbino Andrej ŠADRAKOV

APSKAITOS IR VERSLO VALDYMO PROGRAMOS

NAUJAS produktas:

„Stekas SDS“ sistema

- WEB technologijomis pagrįsta dokumentų valdymo ir platinimo sistema.
- Efektyviai automatizuokite pardavimo sąskaitų faktūrų pateikimą Jūsų partneriams.
- Didelis našumas: akimirksniu apdorojami šimtai tūkstančių dokumentų.
- Patogu ir paprasta naudoti. Veikia visuose įrenginiuose.
- Skirta STEKAS PLIUS programos naudotojams.

Išbandykite jau dabar!

**Per 30 metų
veiklos patirtis**

UAB „STEKAS“
Tel. (+370 5) 278 06 70
info@stekas.lt

STEKAS.LT